

LEDER

Fattigdom under forskningsmikroskopet

Retning ét i EU Fællesskabets program til bekæmpelse af social udstødelse giver muligheder for støtte til analyser og forskning for at forbedre forståelsen af fattigdom og social udstødelse i Europa. Den har især finansieret studier af så forskellige emner som mikro-kredit, statistiske indikatorer, adgang til kultur og børnefattigdom.

Forskning har en central placering i den kamp, som alle de forskellige aktører fører imod disse sociale sygdomme. Analyser handler selvfølgelig ikke bare om tal, men må stræbe efter et omfattende overblik over alle de faktorer der medfører fattigdom og social udstødelse. En sådan, mere retsvidenskabelig, kvalitativ tilnærmelse må være tilgængelig for alle, for at lukke det hul, der sommetider eksisterer mellem akademikere, civilsamfundet og politikere.

Kun hvis denne trekant af aktører er ordentlig organiseret vil der være håb om endeligt at udrydde fattigdom i verden. Først når fattigdommens mange sider er klart forstået kan alle de relevante aktører, sammen med folk der lever i fattigdom og social udstødelse, foretage de hensigtsmæssige ændringer.

Problemet er, at når først disse studier er offentliggjort har de tendens til langsomt at synke ned i glemsels mørke... og kun at være kendt og tilgængelige for nogle få fra begyndelsen udvalgte. Dette særnummer af *Network News* har derfor til hensigt at modvirke glemslen med et "makro" overblik over disse områder og opdagelser i håb om at det vil få dig til at se lidt nærmere på, hvad forskningen fandt ... under mikroskopet.

V. Forest

Alle undersøgelser præsenteret i dette nummer er tilgængelige på:

FORSKNING OM INDSLUSNING

INDHOLD

Tematiske studier

- Roma-folket er udsat for udbredt diskrimination
- Uanstændige boliger for immigranter
- Overførsel af fattigdom mellem generationer
- Anden Chance Skoler i Grækenland
- Mikro-kredit til social indslusning
- Selvstændig beskæftigelse i Rumænien
- Adgang til kultur er en grundlæggende rettighed
- Den digitale opdeling
- Indikatorer til at afspejle fattigdom på regionalt plan
- Læken indikatorerne

Nyheder fra Norge

- Det næst-rigeste land i verden
- Norge og EU: en lang historie...
- EAPN Norge, et partnerskab netværk
- Socialhjælp i Norge

TEMATISKE STUDIER

Romaer i en udvidet Europæisk Union

Romaer, zigøjnere and rejsende folk er stadig udsat for en udbredt diskrimination i dagens Europa.

Roma-folket er den Europæiske Unions største minoritets etniske samfund. Selvom der ikke findes præcise tal er der muligvis over ti millioner Romaer i hele Europa. Undersøgelsen analyserer den udbredte diskrimination og sociale udstødelse som Romaer, zigøjnere og rejsende folk møder på en række områder.

Uddannelse

I den Tjekkiske Republik, går 75% af Roma børn i grundskolen i hjælpeklasser på specielle skoler. Kun halvdelen af Roma børn i Tyskland går overhovedet i skole. Af dem går et stort antal - op til 80% i nogle områder - i "specielle skoler". I Spanien er mange statslige skoler i de senere år "ghettoiseret", især dem der ligger i områder med store Roma befolkningsgrupper. Raceadskillelse i uddannelse rapporteres også fra Frankrig, Danmark og UK.

Beskæftigelse

Romaer og andre grupper der betragtes som "zigøjnere" bliver konfronteret med betydelige barrierer på arbejdsmarkedet og derfor er et uforholdsmæssigt stort antal arbejdsløse. 87.5% af slovakiske Roma-folk var uden arbejde i 2003, i sammenligning med 14.2% for hele befolkningen.

Desuden prøver arbejdsgivere i mange lande, at skrive i jobannoncer, at "Romaer behøver ikke at ansøge". Desværre har nogle arbejdsanvisere markeret lister over jobansøgere med ansøgernes etnicitet, således at potentielle arbejdsgivere kan se hvem der er "zigøjnere".

Boliger

Mange Romaer over hele Europa bor i boliger under standard eller ekstremt under standard og ofte i slum, ghettoer eller i lejre. Fra visse lande rapporterer mange Romaer at "*jorden*

forsvinder under vores fødder" på grund af den massive fordrivelse af Romaer gennem tvungen udsættelse fra boliger/kommuner og på grund af salg af sociale boliger. Især i de store byer sker det ofte at Romaer ansøger om en social bolig, men ikke får den, eller at de kun får den fordi en særlig kommune har et specielt program for boliger til Romaer.

Sundhed

Meget alvorlige offentlige sundhedsfarer som tuberkulose bliver ofte rapporteret udbredt hos Romaer. Romaer er ligesom andre samfundsgrupper udsat for et stigende brug af stoffer. Det er kendt at ugunstige socioøkonomiske betingelser, ligesom dem Romaerne oplever, medvirker til større risiko for både det enkelte individ og for gruppen. Oplysninger antyder at stofmisbrug er ved at blive større i nogle Roma-grupper, skønt der sjældent er noget pålideligt materiale.

Social sikkerhed og gæld

Nogle lande har indenfor de sidste år lavet lovændringer der fratager Romaer deres ret til socialhjælp. I en række tilfælde er der rapporteret om direkte diskrimination mod Romaer på socialområdet. I Rumænien for eksempel anvender nogle lokale myndigheder vilkårlige behovsprøver for ret til socialhjælp på en racediskriminerende måde.

" *Jorden forsvinder under vore fødder*"

Åger har forværret den onde cirkel af fattigdom i mange Roma-grupper. Det ser ud til at renterne er vokset til 100% eller mere og at vold og trusler i forbindelse med inddrivelse af gæld er større end før.

Mangel på personlige dokumenter og statsløshed

En alvorlig forhindring for Romaerne i hele Europa til at opnå adgang til grundlæggende rettigheder, så vel som adgang til tjenester der er altafgørende for social indslusning, er manglen på personlige dokumenter. For eksempel har et stort antal Romaer i Slovakiet ikke adgang til en række grundlæggende tjenesteydelser fordi de ikke har en opholdstilladelse. I ekstreme tilfælde har Romaer intet statsborgerskab og bekymringen

for statsløshed vokser blandt Romaer i mange lande.

Kilde: "Romaernes stilling i en udvidet Europæisk Union"

Uanstændige boligforhold for immigranter

I EU har personer fra etniske minoriteter og immigranter størst risiko for at blive lukket ude fra boligmarkedet.

I Frankrig har en række studier påvist de dårlige boligforhold især for husstande fra Tyrkiet, Algeriet, Marokko og for sorte afrikanere. I UK er mennesker fra Bangladesh, Caribbean og afrikanske husstande over-repræsenteret i sociale boliger, højhuse og overbefolkede kvarterer. Etnisk boligadskillelse er også blevet tydeligere i Sverige i de senere år. I Belgien og Spanien, hvor ejerboliger er det dominerende, er etnicitet mere forbundet med dårlige boliger end med forskelle i lejemaal. I Ungarn, Rumænien og Slovenien er der ikke mange immigranter, men Roma-befolkningen lider under en række socioøkonomiske ulemper, der afspejles i dårlige boligforhold. Dårlige boligforhold og at være henvist til at bo udenfor storbyer fremstår som et typisk udtryk for materiel fattigdom. En fattigdom der rammer Roma befolkningerne i disse lande.

Kilde: "Politiske forholdsregler til at sikre adgang til ordentlige boligforhold for immigranter og etniske minoriteter"

Forhindre overførsel af fattigdom til næste generation

At formindske fattigdommen blandt børn og unge står højt på EUs dagsorden.

I gennem de sidste 20 år er procenten for børnefattigdom steget betydeligt i hele Europa i kølvandet på samfundsmæssige forandringer og overgange. Der er mange grunde: høje arbejdsløshedsprocenter, midlertidigt og dårligt betalt arbejde, en voksende forskelligartethed i familie strukturer sammen med et voksende antal af ene-forældre, osv.

I 2001 boede 19% af børn under 16 år i EU i lavindkomst husstande (sammenlignet med 15% af voksne). De nationale børnefattigdoms procenter går fra omkring 5% i de nordiske lande til 27% i Portugal. Økonomisk fattigdom er ofte kun en del af en underprivilegeret livssituation, der har indflydelse på børns udvikling og på deres chancer i fremtiden.

Sundhedsproblemer, lavt uddannelsesniveau, lav selvvurdering og velvære, opførselsproblemer og begrænsede sociale kontakter er nogle af de problemer der påvirker fattige børn mere end deres bedrestillede jævnaldrende.

Gøre børnefattigdom synlig

På den baggrund er børnefattigdom blevet en alvorlig bekymring for mange EU medlemsstater, der med forskellige indsatser prøver at nedbringe antallet af børn, der vokser op i fattigdom og som prøver at forhindre fattigdomsoverførsel fra en generation til den næste. Fremskridtene er meget forskellige. Mens nogle lande sætter sig klare mål for udryddelse af børnefattigdom er andre ved at begynde at udvikle strategier, og nogle medlemsstater anser ikke engang børnefattigdom som en politisk prioritet. I den sammenhæng er formålet med studier af børnefattigdom at gøre fattige børns situation i Europa synlig og at støtte udviklingen af sammenhængende strategier til først og fremmest at formindske og forhindre børnefattigdom, og for det andet at støtte børns og unges sociale indslusning. Rapporten analyserer på eksemplarisk måde situationen i seks EU medlemslande: Frankrig, Tyskland, Grækenland, Holland, Sverige og UK. Til sammenligning er USA også medtaget.

Ungdomsarbejdsløshed og tidlig skoleafgang

En anden undersøgelse fra 13 lande (Østrig, Bulgarien, Danmark, Finland, Grækenland, Italien, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Spanien og UK) er specielt fokuseret på ungdomsarbejdsløshed og tidlig skoleafgang. Ungdomsarbejdsløsheden ligger mellem 5.6% i Østrig og Danmark til 14.2% i Polen. Tidlig skoleafgang ligger mellem 4.2% i Slovenien til 39.4% i Portugal.

Mens unge mennesker forbliver i uddannelsesvæsenet i Slovakiet og Polen for at

undgå arbejdsløshed ('afskrækkede arbejdere' effekten er også relevant i UK), foretrækker de unge i Italien eller Spanien og Portugal, at forlade uddannelsen så snart der viser sig en job mulighed, selvom den er ustabil og/eller indenfor den uformelle økonomi.

Fattigdom blandt unge angår ikke kun dem, der står uden arbejde – afhængig af socialhjælp – men også stadig mere de ansatte. På EU niveau er fattigdomsprocenten blandt unge højere end det almindelige gennemsnit (19% sammenlignet med 16% i 2001), en forskel på 10% i Slovenien og 25% i Italien. Især blandt unge mennesker er atypisk beskæftigelse som kort-tids-kontrakter og deltids arbejde steget til at udgøre - i nogle tilfælde – over halvdelen af ungdomsarbejdskraften (især i Finland, Polen, Slovenien, og Spanien). I de nordeuropæiske lande falder det for det meste sammen med de unges eget valg, mens de unge i det centrale, østlige og sydlige Europa som regel er tvunget til at acceptere disse som eneste tilstedeværende muligheder. Sort arbejde spiller også en stor rolle i Grækenland og Italien og begynder også at få indflydelse i central og øst Europa.

Kilder: "En tematisk studie, der anvender transnationale sammenligninger til at analysere og identificere hvilken kombination af politiske foretagender, der er bedst til at undgå og nedsætte høje niveauer af børnefattigdom" og "Tematisk Studie om politiske midler vedrørende ugunstigt stillet ungdom"

Anden Chance Skoler

Anden Chance Skoler - i Grækenland – er et program der giver mulighed for unge over 18 år, der er gået for tidligt ud af skolen, at fuldføre den tvungne skolegang og dermed lette deres adgang til arbejdsmarkedet.

Den første Anden Chance Skole (ACS) blev åbnet i det vestlige Athen. Programmet er nu indført på nationalt plan, med 32 ACS i funktion. De bliver finansieret af den Europæiske Sociale Fond (75%) og fra nationale kilder (25%). Programmets hovedaktiviteter er:

- Udvidelse og forbedring af ACS funktioner;
- Der skal gives voksenundervisning så vel som grundlæggende færdigheder for at opnå en vellykket arbejdsmæssig og social integration;

- Der skal gives kurser i græsk for voksne indvandrere.

Den pædagogiske metode, der bruges i ACS er baseret på et meget stærkt person individualiseret lærer-elev forhold, der er muliggjort ved et lavt antal studerende i hver klasse. Brugen af 'projekt' metode, åbningen af skoler ude i lokalsamfundene, respekten for den studerendes behov, de innovative indlæringsmetoder og den alternative bedømmelse af eleverne udgør en væsentlig del af disse skoler.

Se:

<http://www.ekep.gr/english/education/deuteris.asp>

Mikro-kredit til social indslusning

Hvorledes kan mikro-kredit, mikro-foretagender udvikling og selvstændig beskæftigelse hjælpe mennesker, der står ansigt til ansigt med fattigdom og social udslusning?

I følge undersøgelsen "Politiske foranstaltninger til at fremme brugen af mikro-kredit", er mikro-kredit og relaterede selvstændig beskæftigelses projekter en måde til at få personer der er i risiko for fattigdom og social udstødelse til at deltage i samfundet gennem selvstændig beskæftigelse. Undersøgelsen har identificeret broer og barrierer mellem det sociale velfærdssystem, beskæftigelse/foretagende system og det finansielle system. Et sådant samordnet overblik er, ifølge forfatterne, "nødvendigt for at kunne bruge selvstændig beskæftigelse og mikro-finansiering som effektive politiske redskaber for social indslusning".

Følgende otte lande er blevet undersøgt Den Tjekkiske Republik, Frankrig, Tyskland, Polen, Rumænien, Spanien, Sverige og UK.

Forhindringer

Undersøgelsen fandt fire hovedforhindringer for adgang til selvansættelse og mikro foretagende for mennesker, der lever i fattigdom og social udstødelse:

- Forhindringer relaterede til individuelle omstændigheder: Mangel på selvtillid på grund af lang tids arbejdsløshed, mangel på færdigheder, sundhedsrelaterede

forhindringer, ansvar for pasning af børn/voksne osv.

- Selvstændig beskæftigelses forhindringer: Risiko for at miste en lav men stabil indkomst, så som socialhjælp ('inaktivitetsfælden'); højt niveau af selv-ansattes indbetaling til de sociale sikkerheds systemer; behovet for en forretningsplan som betingelse for at få adgang til finansiering; krav og bestemmelser for oprettelse og registrering af en forretning, osv.
- Forhindringer mellem det sociale system og ansættelses/forretnings system: Hvis socialhjælpen er højere end de potentielle indtjenings muligheder ved selvstændig beskæftigelse eller lønnet arbejde nedsættes tilskyndelsen til at søge efter en sådan aktivitet. Desuden tabes lønindkomst relaterede goder så som arbejdsløshedsforsikring og pension ved overgang til selvstændig beskæftigelse.
- Forhindringer, der kommer fra hjælpeprogrammernes dårlige udgangsstrategier: De fleste hjælpeprogrammer fokuserer kun på opstarts periode og på såkaldt blød hjælp og indkomsthjælp til den selv-ansatte person.

Broer

Undersøgelsen angiver seks dimensioner, der bestemmer mulighederne for mikro-kredit og selvstændig beskæftigelse:

- Den iværksættende kontekst: Hvor iværksættende er samfundet og hvor meget støtter det sine iværksættere?
- Det politiske miljø for mikro-foretagender: Er der politiske foranstaltninger der fremmer selvstændig beskæftigelse generelt, og specielt for socialt ekskluderede?
- Velfærdsbro: hvor udviklet er systemet til at overføre folk fra arbejdsløshed til beskæftigelse (inklusive selvstændig beskæftigelse)?
- Den legale struktur for mikro-finansiering: Er der en opmuntrende legal struktur for mikro finans tjenester?
- Finansiell bro: Er der adgang til finansiering for udelukkede grupper og selv-ansatte?
- Fonde og støtte til ydere af mikro-kredit: Bliver mikro-kredit støttet gennem direkte og vedvarende finansiering?

Undersøgelsen fandt frem til forskellige interessegrupper eller interessenter, der kunne

medvirke til planlægning og gennemførelse af politiske foranstaltninger der fremmer mikro-kredit som en måde til at finansiere selvstændig beskæftigelse:

- Ministerier for arbejde og ansættelses bureauer kunne støtte politiske foranstaltninger der fremmer selvstændig beskæftigelse som alternativ til betalt beskæftigelse for arbejdsløse.
- På partnerskab basis med mikro-kredit organisationer kunne banker identificere og afprøve en ny gruppe af potentielle kunder.
- Sociale velfærdsinstitutioner kunne tilbyde selvstændig beskæftigelse som en aktiverings mulighed, som delvis er selvfinansieret.
- Mikro-foretagender/finansielle støtte-organisationer kunne bygge broerne mellem de tre før nævnte interessenter og blive betalt for det.

Kilde: "Politiske foranstaltninger til at fremme brugen af mikro-kredit til social indslusning"

Selvstændig beskæftigelse i Rumænien

Rumænien har haft en meget stærk økonomisk vækst i de sidste år, med en vækst i BNP i 2004 på 5%. En meget høj procent af den rumænske arbejdsstyrke er selv-ansatte, over 39%. En stor del af de selv-ansatte arbejder i landbruget.

At overholde de komplekse lovgivningsmæssige systemer er noget af en udfordring. Dette, kombineret med høje tilskud til de sociale fonde fra arbejdsgivere er med til at bevare en omfattende informel økonomi. Den uformelle sektor regnes for at være så meget som 49% af BNP.

I Rumænien findes der så godt som ikke noget velfærds sikkerhedsnet. Selv folk på socialhjælp må finde en iværksætter-aktivitet ved siden af, for at opnå en tilstrækkelig indkomst. Den officielle arbejdsløshed er så lav som 6.6%, men arbejdsløshed hos unge og uddannede er stor. Underbeskæftigelse er også et problem; det rammer muligvis 20% af arbejdsstyrken. Romaerne er dobbelt så meget udsatte for arbejdsløshed end gennemsnitsbefolkningen. Programmer til at hjælpe med at blive selvstændigt beskæftiget, specifikt rettet mod socialt udstødte som f. eks Romaerne, ser ikke ud til at eksistere.

Adgang til kultur som en grundlæggende menneskerettighed

Effektiv adgang til og deltagelse i kulturelle aktiviteter er en vigtig del af et inkluderende samfund.

Inklusion i kulturelle aktiviteter er ofte et vigtigt trin på vejen til at tage sig af social udstødelse. Denne undersøgelse mener at de grupper, der mest er i fare for kulturel udstødelse, er de økonomisk og socialt ufordelagtigt stillede, unge, handicappede, indvandrere og flygtninge.

I otte af de medlemsstater der er med (Danmark, Finland, Frankrig, Tyskland, Italien, Spanien, Sverige og UK), fandt undersøgelsens forfattere en meget omfattende række af initiativer, der gik fra at sørge for sprogundervisning for indvandrere til at bruge drama eller dans i skolerne for at fejre forskellige kulturer, eller projekter der specielt havde sigte på at tilskynde ansættelse i de kreative industrier. Det kunne være drama arbejdsgrupper, træning i digitale media, oprettelse af rap musik centre og lokal historie grupper for ældre mennesker.

Alle landene udvider adgang til Internettet med biblioteker og andre kommunale steder, der spiller en rolle i adgang til IT faciliteter. Dette er især vigtigt for ældre mennesker, der ofte ikke har adgang til computer eller Internet hjemme, så vel som mangel på teknisk kunnen til at klare den nye teknologi.

En lav politisk prioritet

Desværre er disse initiativer ofte ukendte uden for de geografiske områder hvor de er i gang. Det afspejler sommetider central- regeringens mangel på initiativ til aktivt at fremme deltagelse i kulturelle aktiviteter som et vigtigt redskab i kampen mod social udstødelse.

Kultur som redskab til at opbygge selvtillid

Der mangler en systematisk forbindelse eller sammenhørende politik mellem ministerier eftersom "kultur" ser ud til at have en relativ lav politisk prioritet. I flere af de lande, der blev besøgt var der ingen sammenhængende

programmer der havde til hensigt at forbinde social indslusning med kultur. Begrænset finansiering, korttids målsætninger og initiativer anses som forhindringer til at mainstreame overvejelser af den rolle kultur kan spille i at tackle social udsusning.

Desuden er det meste af 'finkultur' politikken først og fremmest rettet direkte mod allerede eksisterende institutioner som beskyttelse af kulturarven, kunstgallerier, teater, opera, ballet, biblioteker, museer, og er mere rettet mod befolkningen generelt end mod specifikke dele af befolkningen. At koncentrere sig om besøgende eller antallet af brugere er kun med til at skjule den manglende adgang til kulturelle tjenester og aktiviteter for de særligt dårligt stillede. Det kan også medføre at fonde, hvis formål er at arbejde med udstødte grupper, bliver brugt til støtte for national deltagelse.

Lokale instanser gør det bedre

Den manglende bevidsthed om den positive rolle kultur kan spille i kampen mod social udstødelse ser ud til at være et mere nationalt end lokalt problem. Der er mange eksempler på lokale instanser der arbejder sammen for at bekæmpe den sociale udstødses mange facetter. Dette har medført, at der er en kombination af programmer til rådighed som omfatter sociale beskyttelses-foranstaltninger og adgang til sundhedsvæsenet og bolig, så vel som opmuntrer til deltagelse i lokale kulturelle projekter, sports aktiviteter og uddannelse, træning og beskæftigelse. Tysklands 'Sociale By' program og UKs byfornyelses program er gode eksempler på dette.

Lokale instanser er også bevidste om hvor vigtig kultur er som et middel til at opbygge selvtillid, styrke identiteten, undgå social udstødelse og skabe en vej for mange mennesker til beskæftigelse i både den kreative industri og andre områder.

Kilde: "Rapport om en tematisk undersøgelse, der bruger transnationale sammenligninger til at analysere og identificere kulturpolitik og programmer, der er med til at forhindre og formindske fattigdom og social udstødelse"

Den digitale opdeling

De første tanker om den digitale opdeling fokuserede på forskelle i hjemme-adgang til

Internet. I Europa var antallet af husstande med forbindelse til Internettet 43% i november 2002. Ved at kigge nærmere på de enkelte lande ligger niveauet fra så lavt som 14% (Grækenland) til så højt som 68% (Holland).

I adgangen til Internet er der mange bemærkelsesværdige socio-demografiske faktorer, som indkomst, uddannelsesniveau, køn, alder, beskæftigelses status, etnisk tilhørsforhold og husstandstype (f.eks. eneforældre). Adgang til Internettet varierer som forventet: des højere husstandsindkomsten, eller jo yngre, eller jo mere vestligt etnisk tilhørsforhold o.s.v., des mere har man Internet.

Det er ikke forbavsende at disse forskellige variationer har indflydelse på adgangen til Internettet. Det er blevet brugt som et argument til at sige, at den digitale opdeling ikke er så meget digital, men blot en anden side af social udstødelse.

Kilde: "En tematisk undersøgelse til at analysere politiske foranstaltninger for at fremme adgangen til informations teknologier som et middel til at bekæmpe social udstødelse"

Hvilke indikatorer afspejler fattigdom på regionalt niveau?

Herimod et nyt sæt af fattigdoms- og afsavns indikatorer til brug på det regionale niveau.

Undersøgelsen "Regionale indikatorer til at afspejle social udstødelse og fattigdom" tager udgangspunkt i Læken indikatorerne for fattigdom og social udslusning. Indikatorer for fattigdom, afsavn og social udslusning har selvfølgelig en vigtig territorial dimension, hvor der må tages hensyn til de regionale og lokale forskelle.

I en ideal sammenhæng, ville man kunne bruge den regionale analyse indenfor hvert indikator område, for eksempel til at finde ud af fattigdoms procenterne ved at bruge NUTS regioner (*), by-land inddeling o.s.v. Men, ifølge undersøgelsen, "bare at indføre flere omfattende opdelinger er hverken muligt på grund af data begrænsninger, eller i sig selv tilstrækkeligt (...). Det er også nødvendigt at overveje om der er brug for yderligere

indikatorer foruden de eksisterende, der for det meste er udarbejdede til det nationale plan - region-specifikke indikatorer, der kan opfange sider, der i bund og grund er regionale."

En ny "portefølje"

Forfatterne foreslår derfor at der udarbejdes en mere mangeartet "portefølje af indikatorer" med det formål at behandle problemer omkring regional politik og forskning. Med hensyn til den geografiske enhed, anser de NUTS regionerne som det mest hensigtsmæssige valg, især fordi de er de mest brugte enheder til at formulere og gennemføre social politik.

Ved siden af 'fattigdoms' indikatoren, d.v.s. 60% af middel indkomsten, præsenterer undersøgelsen en række indikatorer, der kan bruges på regionalt plan:

- **Tendens til fattigdom** – Forfatterne siger, at ethvert individ har en vis *tendens* til fattigdom eller afsavn, der kan måles;
- **Grundlæggende ikke-økonomiske afsavn** – disse angår de manglende muligheder for de mest basale behov, for eksempel at kunne betale for en uges årlig ferie hjemmefra; at kunne købe nyt i stedet for brugt tøj; at kunne spise kylling eller fisk hver anden dag, hvis husstanden skulle have lyst til det, o.s.v.
- **Underordnede ikke-økonomiske afsavn** – disse drejer sig om påtvunget savn af almindeligt ønskede besiddelser så som en bil, mikroov, et farvefjernsyn, osv.
- **Manglende bolig faciliteter** – disse drejer sig om manglende faciliteter i hjemmet så som et bad eller et brusebad, et træk-og-slip toilet i lejligheden, varmt vand.
- **Bolig forringelse** – det drejer sig om alvorlige indkvarterings problemer: et utæt tag, fugtige vægge, gulve, fundament, osv.
- **Miljø problemer** – det angår problemer i nabolaget og omgivelserne: for lidt plads, støj fra naboerne eller udefra, boligen for mørk/ikke lys nok; forurening, snavs eller andre miljøproblemer fra trafik eller industri.

Nogle data om EU15

De meget store forskelle imellem de italienske regioner er specielt bemærkelsesværdige. Nogle regioner i det nordlige og centrale Italien ligger i top 20% af EU15 NUTS1 regioner med de laveste fattigdoms procenter; hvor imod regioner i det sydlige Italien ligger i bunden af 20% regioner med de højeste fattigdoms

procenter, sammen med to spanske NUTS1 regioner (Centro og Sur) og tre britiske NUTS1 regioner (Yorkshire og Humber, East Midlands, West Midlands).

Hvis man ser på de samlede ikke-økonomiske afsavns procenter har de NUTS1 regioner med den højeste ulighed også højeste ulighed i penge-indkomst. Hele Portugal og *Grækenland, det sydlige Spanien og det sydlige Italien har de højeste afsavns procenter (med maksimum 34% på de Kanariske Øer). NUTS1 regioner med de laveste procenter ligger alle i Tyskland. Bemærk at denne undersøgelse har meget få data fra de nye medlemsstater, idet der kun er et meget begrænset sæt af fælles indikatorer for disse lande.

Kilde: "Regionale indikatorer for social udstødelse og fattigdom", Università di Siena

(* *The Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) underinddeler hver medlemsstat i en række NUTS 1 regioner, som igen bliver underinddelt i en række NUTS 2 regioner og så videre.*

14. Fordeling af indkomst (Gini koefficient)
15. Vedvarende lav indkomst (baseret på 50% af middel indkomsten)
16. Lang-tids arbejdsløsheds andel
17. Meget lang-tids arbejdsløsheds procent
18. Personer med lave uddannelses færdigheder

Se:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_inclusion/indikatorer_en.htm

Laeken indikatorerne

1. Lav indkomst sats efter overførsler med en lav indkomst tærskel på 60% af middelindkomsten (inddelt efter køn, alder, mest almindelig aktivitets status, husstands type og lejermåls status; anskueliggjort ved værdier for en typisk husstand);
2. Fordeling af indkomst (indkomst quintile forhold)
3. Vedholdende lav indkomst
4. Middel lav indkomst kløft
5. Regionale sammenhænge
6. Lang-tids arbejdsløsheds procent
7. Personer, der lever i husstande uden arbejde
8. Mennesker, der er gået ud af skolen tidligt og ikke har haft yderligere undervisning eller træning
9. Forventet levetid ved fødsel
10. Selvpfattet sundhedstilstand
11. Spredning omkring de 60% af middel lav indkomst tærskel
12. Lav indkomst procent angivet på et bestemt tidspunkt
13. Lav indkomst procent før overførsler

Det næst-rigeste land i verden efter Kuwait!

Alligevel er mange mennesker i Norge økonomisk og socialt udelukket...

Den norske regering har deltaget i processen af Nationale Handlingsplaner om social indslusning siden 2002, indenfor rammerne af Fællesskabets Handlingsplan Programmer. I 2002 udgav de deres "Handlingsplan til bekæmpelse af fattigdom".

Beskæftigelse

I Norge er beskæftigelses raten over 73%. Imidlertid befinder 700,000 arbejdsduelige eller 15% af befolkningen (2005 tal) sig udenfor arbejdsmarkedet. Der er en mangel på 350,000 jobs for de grupper, der er med i forskellige arbejdsmarkeds 'aktiverings' programmer eller i politiske foranstaltninger til at hjælpe dem med igen at blive en del af arbejdsstyrken.

Fattigdom i dag

Der er omtrent 360,000 mennesker, der står ansigt til ansigt med fattigdommen (eller 7.8% af befolkningen), ifølge EU definitionen (60% af den nationale middel indkomst) over en periode af tre år. Forskellen mellem de rigeste og de fattigste er blevet større og i perioden 1999-2003 steg fattigdomsprocenten med 36%. Blandt de fattige er der 5200 hjemløse.

Fremtidige reformer og handlinger

Siden begyndelsen af 90'erne, har anti-fattigdoms grupper og Velfærdsalliancen (se næste side) lobbyet meget for at kræve reformer indenfor velfærdssektoren. Et af disse er vores krav om at omorganisere velfærdssektoren for disse anti-fattigdoms grupper, og at få et administrations kontor til at hjælpe folk med at få arbejde, pensioner og social hjælp ("Et Samlet Sted"). Det er specielt vigtigt for sådanne grupper.

I sommer bliver der for første gang åbnet nye administrations kontorer (Nyt Arbejde og velfærds administration – NAV). I løbet af de næste fire år vil de blive oprettet i hver enkel kommune. EAPN Norge har deltaget i

kærnegruppen i planlægningsperioden og har især medvirket til at sætte fokus på brugernes meninger, både på det individuelle plan og i forhold til system reformen.

Der er lang vej igen...

Der er stadig lang vej igen. Da Norge ikke har nogen minimum indkomst har vi brug for en standard minimum indkomst i Norge. Ansvar for at fastlægge niveauet af socialhjælp afgøres af hver enkelt kommune. Derfor kræver EAPN Norge en garanteret minimum indkomst betalt af staten og ikke af de lokale myndigheder, sådan som det er i dag. Regeringen er ikke særlig glad for vore krav, men vi mener at udryddelse af fattigdom betyder også forbedrede økonomiske rammer for dem, der befinder sig på "sidelinjen".

I perioden 1999-2003 forøgedes fattigdoms procenten med 36%

Der er stadig lang vej igen fordi vore krav om en garanteret minimum indkomst ikke er blevet gennemført. Hvis den norske tre-partis regering mener det alvorligt med sine løfter om at udrydde fattigdom, mener vi at indførelsen af en "økonomisk bundgrænse" er det rette sted at begynde.

Vores velfærdssystem må bygges på retten til at leve et værdigt liv for alle, ikke på velgørenheds-principper.

Leiv Mørkved

Formand - EAPN Norge / Velfærdsalliancen

Norge og EU: en lang historie...

Norges forbindelser med EU handler mest om Aftalen om det Europæiske Økonomiske Område (EEA). EEA Aftalen har fungeret fra januar 1994 og er en udvidelse af lovgivningen om Det Indre Marked med undtagelse af landbrug og fiskeriaftaler, mellem EU medlemsstaterne og Norge, Island og Liechtenstein.

Trods to fejlslagne forsøg på, ved folkeafstemning, at blive medlem af det Europæiske Fællesskab i 1972 og af den Europæiske Union i 1994 er spørgsmålet de senere år, om Norge endnu en gang skal eller

ikke skal søge EU medlemskab, kommet regelmæssigt op i den politiske debat i landet. Imidlertid har Stoltenberg-regeringen, som overtog ledelsen den 17. oktober 2005, udtalt, at den ikke vil ansøge om norsk EU-medlemskab mens den er ved magten.

Norge er tæt forbundet til Lissabon Strategien idet Norge inddrager relevant EU lovgivning gennem EEA aftalen. Men ifølge den Åbne Koordinations Metode mellem EU medlemsstater, er Norge – som ikke er medlem – ikke formelt omfattet af den proces.

Kilde: EC

EAPN Norge, et partnerskab netværk

EAPN Norge eller Velfærdsalliancen er et partnerskab netværk af organisationer, forretninger og aktionsgrupper, der har til formål at støtte og hjælpeøkonomisk, social og legalt ugunstigt stillede grupper i Norge. Det blev dannet den 6. marts 1998.

Historie: Før 1998 mødtes nogle af organisationerne nu og da, men allerede i 1996-1997 nedsatte vi samarbejdsprojekter, der førte til en undersøgelse med titlen "Jagten på den fjerde sektor" omkring den nye tendens i selv-organiserede grupper. I 1997 organiserede vi også en protestaktion der hed "Nok er nok" under valgkampagnen.

Siden da har vore medlemsorganisationer samarbejdet endnu tættere og koordineret forskellige aktiviteter med det formål at gøre fattigdom i Norge synlig, gennem medie arbejde, lobbyarbejde og diskussioner imellem medlemsorganisationerne, osv. I dag består netværket af 24 medlemsorganisationer med omkring 45,000 medlemmer.

Formål: Vores hovedformål er at udrydde fattigdom, sikre øget deltagelse af brugerne, og forbedre arbejdsbetingelserne for vores medlemsgrupper.

Arbejdsmetoder: Igennem ideologien om en social bæredygtig udvikling, og en nedefra og op arbejdsmetode for at få vore medlemmers stemmer hørt.

Vore medlemsorganisationer støtter arbejdssøgende, lejere, ene-forældre, jobskabere, fattige husstande med børn, forældre til handicappede, folk der modtager socialhjælp og/eller er i træning, straffefanger, indvandrere tidligere stofmisbrugere, osv.

Vores rolle er lobbyarbejdet og at koordinere kontakten mellem medlemsorganisationerne og politikere, regeringen og forskellige institutioner, deltage i arbejdsgrupper, der støtter vore medlemmers interesser, dvs. fremmer brugernes øgede deltagelse. Vore hovedformål, som vi har lobbyet for de sidste 10 års tid, er at indføre en minimum indkomst i Norge, som er grundlagt på videnskabelige undersøgelser, og bygger på et standard budget for husstande, udviklet af det Nationale Institut for Forbrugerundersøgelser. Det betyder at et menneske har brug for mindst 10,000 euro per år efter elektricitet og husleje er betalt. Fattigdomsgrænsen for et menneske er 16,000 euro per år i Norge ifølge EUs definition (60% af den nationale middelindkomst).

Rolf Solvang

Medlem af EAPN Norges bestyrelse og Straffefangernes Organisation i Norge (SON)

EAPN Norge kontakt person: Leiv Morkved:
leiv@velferdsalliansen.no

Socialhjælp i Norge

De 132,100 socialhjælps modtagere i 2004 fik Nkr. 4.9 billioner totalt (EUR 630 millioner), eller næsten Nkr. 7,100 per person per måned (EUR 910). Gennemsnitsmodtageren fik hjælp i fem måneder.

Skønt antallet af socialhjælpsmodtagere faldt i 2004, vedblev deres andel af befolkningen (total befolkning: 4.6 millioner) at være omtrent den samme som i de fem foregående år, på 3%. Mange af socialmodtagerne har børn og en ægtefælle. Hvis de medregnes modtog omkring 218,000 personer socialhjælp i en kortere eller længere periode i 2004. Aldersmønsteret blandt socialhjælpsmodtagere har ikke forandret sig meget i de sidste år, og den største gruppe ligger i 30-39 års alderen. Men, i forhold til

befolkningsandel er den største gruppe i 20-24 års alderen.

Ved slutningen af 2004, var der 5,395 ansatte ved de sociale tjenester. Dette angiver kun stillinger der beskæftiger sig med traditionelle tjenester som rådgivning, konsultation, præventivt arbejde og arbejde relateret til reelle misbrugere. Hvis også stillinger forbundet med jobskabelse bliver indberegnet stiger tallet til 6,084. Der er store forskelle mellem de forskellige kommuner, men gennemsnitsbeskæftigelsen per 1,000 voksne (fra 18 år og op) var 1.7 fuldtids ækvivalente per 1,000 voksne i 2004.

Kilde: Norges Statistik

Network News sigter på at fremkalde debat om specifikke emner. De bragte meninger udtrykker ikke nødvendigvis EAPNs. Hvis du ønsker at kommentere indholdet i dette nummer, så send en e-mail til

Redaktør: Fintan Farrell

Ansvarlig for udgivelsen: Vincent Forest

EAPN, rue du Congrès, 37-41 (Box 2) – B-1000 Brussels

Tlf. +32 2 230 44 55 – Fax: +32 2 230 97 33 – Email: team@eapn.skynet.be – Webservice: www.eapn.org

Med støtte fra den Europæiske Kommission